

Doe-democratie en gemeenteraad: burgerparticipatie en veranderende overheid

“De PCW wil betrokkenheid van de inwoners bevorderen bij de totstandkoming en evaluatie van beleid. Allerlei vormen van (vroegtijdige) inspraak zijn daarvoor beschikbaar. Een onmisbaar element hierbij is heldere informatie vanuit de gemeente aan de inwoners.” Zo luidt de toelichting op het eerste speerpunt van ons verkiezingsprogramma 2014-2018: Betrokken! Betrouwbaar! Hieronder een wat meer beleidsmatige toelichting over de veranderende maatschappij en veranderende rol van de overheid.

Veranderende verhoudingen tussen overheid en samenleving

Het speerpunt “Burgers doen mee bij de totstandkoming en evaluatie van beleid” heeft ook direct te maken met de verhouding overheid en samenleving. Toen ik in 2000 lid van de fractie werd, werd er nauwelijks gesproken met burgers, ondernemers en organisaties. In ieder geval niet pro-actief. Vanaf 2002, de invoering van de dualisering waarbij ook de volksvertegenwoordigende rol van een politicus meer in de schijnwerpers kwam, is dat verandert. Nu nodigen wij diverse organisaties uit, komen ondernemers bij ons op gesprek of gaan wij naar de burger toe. Een hele ‘cultuuromslag’ die, naar mijn bescheiden mening, ingezet is door de structuurwijziging in 2002.

Over verhoudingen tussen overheid en burgers valt meer te zeggen. Enerzijds is er sprake van een representatieve democratie in de vorm van een gemeentebestuur. Dit model houdt in dat raadsleden gekozen zijn en ‘namens’ hun kiezers besluiten nemen. Anderzijds is er de participatieve democratie van actieve burgers in een samenleving. In dit ‘model’ zijn burgers, ondernemers en organisaties min of meer direct betrokken bij de voorbereiding (en mogelijk ook de uitvoering) van raadsbesluiten. Met andere woorden, de verticaal georganiseerde overheid heeft plaatsgemaakt voor een meer horizontale relatie tussen de gemeente en haar burgers. De ontwikkeling van de terugtrekkende overheid versterkt deze omslag in verhoudingen.

Concreet betekent dit dat burgers, ondernemers of organisaties vaker en eerder betrokken worden bij inspraakmomenten, het ontwikkelen van beleid en dergelijke. Via wijkplatforms of anderszins kan dit betekenen dat burgers ook de ruimte krijgt, of gewoon zelfs inneemt, om eigen initiatieven te ontwikkelen waarbij een gemeente naast het loslaten van taken ook min of meer een faciliterende rol aanneemt.

De ene gemeente is daarin ‘verder’ dan de andere. Verwoordingen als “Ja, tenzij”, “Beter en concreter”, en de “doe-democratie” zijn begrippen of uitingsvormen die hierbij passen. Het gaat om de werkelijkheid of ‘wereld’ van het meedoen (de lokale initiatieven van burgers en organisaties), de wereld van het meedenken (bijvoorbeeld een wijkplatform of participatieraad) en de kring of werkelijkheid van het meebeslissen (de lokale politiek). Deze drie kringen of werelddelen geven kleur, vorm en inhoud aan de lokale participatiesamenleving.

Terug naar het speerpunt “Burgers doen mee bij de totstandkoming en evaluatie van beleid”.... Anno zomer 2016 een vanzelfsprekendheid die wellicht het gevoel geeft ‘een open deur in te trappen’. Gezien de hierboven genoemde ontwikkelingen toch nog best een spannende ontwikkeling of proces. Vanaf eind augustus pakken wij graag de handschoen op. Hebt u, heb jij hier ervaring mee, gedachten over, meldt het ons en wij gaan graag met u en jou daarover in gesprek!!

Peter van den Berg (11 juli 2016)
(gemeenteraadslid PCW)